

Od redakcji

W dystopijnym filmie *High-Rise* Bena Wheatleya z 2015 r. (opartym na prozie Jamesa Grahama Ballarda) niemalże cała akcja rozgrywa się w brutalistycznym wysokościowcu. Wieżowiec nie jest jednak tylko scenarią wydarzeń filmowych – jego estetyka decyduje o ukształtowaniu obrazu, struktura warunkuje narrację filmu, a piętrowość stanowi metaforę rozwarstwienia społeczeństwa i jego hierarchiczności. Związek architektury i filmowości ma tu pierwszorzędne znaczenie na każdym poziomie interpretacji. Zestawienie tych dwóch dziedzin i analiza ich wzajemnych relacji wydają się bardzo kuszące – także w przypadku tych filmów, w których to sprzężenie jest mniej oczywiste. Obie sztuki łączy wiele pokrewieństw – ich twórcy skupiają się na zależności przestrzeni i ruchu, operują światłem, one same zaś są silnie osadzone w technologii i od niej uzależnione. Niniejszy numer „Kwartalnika Filmowego” to efekt wieloaspektowego namysłu nad tymi kwestiami. W pewnej mierze tom ten stanowi pokłosie III Zjazdu Filmoznawców i Medioznawców, który odbył się w Łodzi w dniach 17-19 czerwca 2019 r.

Pierwsza część dotyczy różnorakich związków architektury i narracji filmowej. Grzegorz Nadgrodkiewicz zgłębia zakamarki strukturalne obrazu Alejandra Gonzáleza Iñárritu *Birdman* czyli (*nieoczekiwane pożytki z niewiedzy*), a Rafał Koschany prześledził, w jaki sposób konstrukcja domu w *Parasite* Bong Joon-ho warunkuje sam proces opowiadania. Paradoksalność i meandryczność przestrzeni w *Zeszłego roku w Marienbadzie* Alaina Resnais’go to temat tekstu Pauliny Kwiatkowskiej, natomiast polityczny i elegijny wydźwięk architektury muzeów w filmach Aleksandra Sokurowa stał się przedmiotem refleksji Nataszy Korczarowskiej.

Drugim istotnym tematem jest architektura jako przestrzeń społeczna. Tę część otwiera przeprowadzone przez Jacqueline Maurer studium specyficznego wykorzystania kamery do ukazywania przestrzeni paryskiego blokowiska w *Dwie lub trzy rzeczy, które o niej wiem* Jean-Luca Godarda. Kwestie urbanistyki i inżynierii społecznej w kontekście brytyjskiego filmu *Byker* Sirkki-Liisy Konttinen o rozpadzie osiedla robotniczego podjęła Karolina Kosińska. Krzysztof Loska, biorąc na warsztat kino koreańskie, opisał konsekwencje, jakie japoński kolonializm miał dla tkanki miejskiej Seulu. Symboliczny wymiar suburbiów jako projektu społecznego to problem rozpisany przez Patrycję Włodek.

Część dotyczącą napięć i przepływów między różnymi mediami czy dziedzinami sztuki i kultury rozpoczyna historyczny, mozaikowy szkic Katarzyny Uchowicz dotyczący relacji międzywojennej polskiej architektury modernistycznej i ówczesnej instytucji kina. Gęstą siatkę wzajemnych odniesień projektu brytyjskich architektów z grupy Archigram, współczesnej wizualności miasta i filmu *Teoria wszystkiego* Terry’ego Gilliana rozrysował Maciej Stasiowski. Joanna Sikorska poprowadziła narrację w kierunku uniwersum gier, opisując, jak buduje się na ich obszarze przestrzeń semifilmową.

W felietonie Marcin Giżycki powraca do niezwykłego *Złotego wieku* Luisa Buñuela. W dziale książek o filmie Teresa Rutkowska recenzuje tom zbiorowy poświęcony Ryszardowi Bolesławskiemu – osobowości wczesnego kina polskiego, zaś Andrzej Gwóźdź pisze o pracy Piotra Mareckiego dotyczącej mariażu książki i cyfrowości. Tomasz Kłys przedstawia publikację Roberta Birkholca o subiektywizacji zapośredniczonej w filmie, natomiast Krzysztof Loska nawiązuje do problematyki ważnej książki Krisa Van Heuckeloma o obrazie polskich migrantów w kinie europejskim ostatnich stu lat.

W „Kwartalniku Filmowym” dbamy jednak nie tylko o treść, ale i formę. To ważny dla nas moment – zmieniamy szatę graficzną. Jest inna, świeża, lecz pozostaje w zgodzie z tradycją pisma. W czasach gwałtownych zmian staramy się pamiętać o jej wartości. I nadal mocno wierzymy w kino oraz jego silny spłot z każdą dziedziną życia.

Karolina Kosińska